

บทที่ 4

ผลการศึกษา

บทนี้จะกล่าวถึงผลวิเคราะห์ที่ได้จากการศึกษาในการลงทุนของญี่ปุ่นที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board Of Investment : BOI) ในเขตภาคเหนือ 8 จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน

ข้อมูลที่น่าสนใจวิเคราะห์ในการศึกษานี้ ได้จากการออกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในโรงงานอุตสาหกรรมที่มีชาวญี่ปุ่นถือหุ้นและตั้งสถานประกอบการใน 8 จังหวัด ซึ่งมีอยู่ทั้งหมดจำนวน 35 บริษัท ข้อมูลที่ได้รับมาถือเป็นความลับ ดังนั้นในการนำเสนอข้อมูลของแต่ละบริษัทเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ผู้วิจัยจะไม่ระบุชื่อบริษัททั้ง 35 บริษัท แต่ขอใช้หมายเลขกำกับแทนชื่อบริษัท

ก่อนกระจายแบบสอบถามและนัดสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและรวบรวมรายชื่อบริษัทที่มีหุ้นญี่ปุ่นจากฐานข้อมูลที่ปรากฏของศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคเหนือ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เมื่อตรวจสอบรายชื่อบริษัทที่รวบรวมได้เฉพาะบริษัทที่เปิดดำเนินการและประกอบกิจการในช่วงปี 2533 – 2539 โดยยังเปิดดำเนินการอยู่ในปี 2540 พบว่ามีบริษัทที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนซึ่งมีหุ้นญี่ปุ่นในเขตภาคเหนือตอนบนจำนวน 38 บริษัท เมื่อกระจายแบบสอบถามออกไปสู่บริษัททั้งทางไปรษณีย์และด้วยตนเองแล้วพบว่าบริษัทตามเป้าหมายที่สามารถให้ข้อมูลอย่างครบถ้วนเหลือจำนวน 35 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 92 ของบริษัทญี่ปุ่นทั้งหมด ดังนั้นในการศึกษานี้จึงขอใช้ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ถึงการลงทุนของญี่ปุ่นที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน หรือ BOI จำนวน 35 บริษัท

4.1 สถานะการลงทุนของญี่ปุ่น

ผลจากการศึกษาที่ได้จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์จำนวน 35 โรงงานพบว่าในช่วงปี 2533 – 2540 ญี่ปุ่นได้เข้ามาลงทุนในเขตภาคเหนือตอนบนเพียง 5 จังหวัด มีการจดทะเบียนเป็นบริษัทที่มีชาวญี่ปุ่นถือหุ้นครอบครองทั้งหมด 13 บริษัท และเป็นบริษัทร่วมทุนญี่ปุ่นกับต่างชาติและ/หรือร่วมทุนกับชาวไทย จำนวน 22 บริษัท ในจำนวนบริษัททั้งหมด 35 บริษัทมีการจดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนเพียงบริษัทเดียวเท่านั้น

การประกอบอุตสาหกรรมของชาวญี่ปุ่นมีทั้งความเหมือนกันและความแตกต่างกันในเรื่อง ของชนิดผลิตภัณฑ์ การใช้วัตถุดิบ กรรมวิธีการผลิต และวิธีการประกอบธุรกิจ แต่กลับเป็นที่น่าสังเกตว่าไม่มีปัญหาด้านการตลาดหรือการแข่งขันด้านราคา เนื่องจากการผลิตส่วนใหญ่หรือทั้งหมดเป็นการผลิตเพื่อการส่งออก ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตใช้ความรู้หรือเทคโนโลยีขั้นสูงหรือมีลักษณะพิเศษ ขณะเดียวกันฝีมือจากแรงงานไทยที่ได้รับการฝึกฝนและถ่ายทอดความรู้สามารถทำให้ผลิตภัณฑ์เหล่านั้นมีความประณีตเรียบร้อยตรงกับความต้องการของตลาดที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้สิทธิประโยชน์ที่รัฐบาลไทยให้เพื่อการส่งเสริมการลงทุน การคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว และค่าแรงที่เหมาะสมเอื้อประโยชน์จูงใจต่อการลงทุนแล้ว ลักษณะความสวยงามของภูมิประเทศ ความอยู่ดีกินดีของชาวญี่ปุ่นรวมกับความมีน้ำใจโอบอ้อมอารีของคนท้องถิ่นเมืองเหนือล้วนมีส่วนกระตุ้นสร้างแรงจูงใจและแนวโน้มต่อการลงทุนของชาวญี่ปุ่นในภาคเหนือตอนบน

4.2 หมวดอุตสาหกรรมที่ญี่ปุ่นเลือกลงทุน

จากตารางที่ 4.1 พบว่าในจำนวนหมวดอุตสาหกรรม 7 หมวดที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกำหนดนั้น บริษัทญี่ปุ่นเลือกลงทุนมากที่สุดในหมวดอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า จำนวน 12 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 34.29 ของการลงทุนทั้งหมด รองลงมาคือ หมวดอุตสาหกรรมเบา) จำนวน 11 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 31.43 ของการลงทุนทั้งหมด ส่วนที่เหลืออยู่ในหมวดเกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร จำนวน 8 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 22.86 ของการลงทุนทั้งหมด หมวดผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่งจำนวน 3 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 8.57 ของการลงทุนทั้งหมดและหมวดเคมีภัณฑ์ กระดาษและพลาสติก จำนวน 1 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 2.85 ของการลงทุนทั้งหมด ทั้งนี้มีข้อสังเกตว่าบริษัทญี่ปุ่นที่ลงทุนในเขตภาคเหนือตอนบนยังไม่ได้มีการลงทุนในหมวดเหมืองแร่ เซรามิกส์และโลหะขั้นมูลฐาน หมวดอุตสาหกรรมบริการและสาธารณูปโภค

4.3 จังหวัดที่ตั้งโรงงานของบริษัทญี่ปุ่นในเขตภาคเหนือตอนบน

จากการสำรวจข้อมูลในตารางที่ 4.2 พบว่าบริษัทที่มีหุ้นญี่ปุ่นเลือกที่ตั้งทำเลมากที่สุดคือจังหวัดลำพูน จำนวน 25 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 71.42 ของการลงทุนทั้งหมดในเขตภาคเหนือตอนบน รองลงมาคือจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 7 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 20 ของการลงทุนทั้งหมดในเขตภาคเหนือตอนบน นอกนั้นกระจายอยู่ในจังหวัดลำปาง เชียงรายและพะเยา จังหวัดละ 1 บริษัท

รวม 3 บริษัทคิดเป็นร้อยละ 8.58 ของการลงทุนทั้งหมดในเขตภาคเหนือตอนบน ส่วนจังหวัดที่ไม่มี การเลือกลงทุนจากบริษัทญี่ปุ่น ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน น่าน และแพร่ เหตุผลที่บริษัทญี่ปุ่นเลือก ลงทุนที่จังหวัดลำพูนมากที่สุดพบว่าเป็นเพราะที่จังหวัดลำพูนมีนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือซึ่งได้ จัดสรรพื้นที่รองรับการประกอบอุตสาหกรรมเขตทั่วไปและเขตส่งออกโดยมีด่านศุลกากรให้ บริการส่งปถ่ายสินค้านำเข้าและส่งออก นอกจากนี้ยังพบว่าในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือมี ระบบสาธารณูปโภครองรับค่อนข้างครบและอยู่ใกล้จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นศูนย์กลางของภาค เหนือที่มีสนามบินนานาชาติ โรงเรียนนานาชาติและศูนย์การค้าขนาดใหญ่เหมาะสำหรับการอยู่ อาศัยของชาวญี่ปุ่นและสามารถใช้บริการได้อย่างสะดวก ส่วนจังหวัดเชียงใหม่ที่มีการลงทุนของ บริษัทญี่ปุ่นมากรองลงมาอันดับสองพบว่าเป็นเพราะ จังหวัดเชียงใหม่มีความเปรียบพร้อมหลาย ประการ นอกจากเป็นจังหวัดใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางของภาคเหนือตอนบน มีระบบสาธารณูปโภค รองรับ มีท่าอากาศยานนานาชาติและ โรงเรียนนานาชาติแล้ว จังหวัดเชียงใหม่ยังมีวัดคูบและปัจจัย สำคัญที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุน โดยเฉพาะวัดคูบทางการเกษตรและแรงงานไทย

ตารางที่ 4.1 การลงทุนของบริษัทญี่ปุ่นใน 7 หมวดอุตสาหกรรม

หมวดอุตสาหกรรม	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ	มูลค่าการลงทุน (ล้านบาท)	การจ้างงาน (คน)
1. เกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร	8	22.86	1,269.65	2,413
2. เหมืองแร่ เซรามิกส์ และ โลหะขั้นมูลฐาน	-	-	-	-
3. อุตสาหกรรมเบา	11	31.43	412.90	1,801
4. ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่ง	3	8.57	1,091.45	815
5. อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องไฟฟ้า	12	34.29	13,141.45	11,072
6. เคมีภัณฑ์ กระดาษและพลาสติก	1	2.85	101.00	407
7. อุตสาหกรรมบริการและสาธารณูปโภค	-	-	-	-
รวม	35	100	16,016.45	16,508

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.2 จังหวัดที่ตั้งของบริษัทญี่ปุ่นในเขตภาคเหนือตอนบน

จังหวัด	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ	มูลค่าการลงทุน (ล้านบาท)	จำนวนการจ้างงาน (คน)
1. เชียงใหม่	7	20	865.14	1,962
2. เชียงราย	1	2.86	70	101
3. แม่ฮ่องสอน	-	-	-	-
4. แพร่	-	-	-	-
5. น่าน	-	-	-	-
6. พะเยา	1	2.86	37.84	269
7. ลำปาง	1	2.86	132.17	65
8. ลำพูน	25	71.42	14,911.30	14,111
รวม	35	100	16,016.45	16,508

ที่มา : จากการสำรวจ

4.4 มูลค่าทุนจดทะเบียน

การถือหุ้นในบริษัทที่จดทะเบียนประกอบกิจการในประเทศไทยและได้รับการส่งเสริมการลงทุนมี 3 ลักษณะ คือ ญี่ปุ่นครอบครองการถือหุ้นทั้งหมด ร้อยละ 100 จำนวน 13 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 37.14 ของจำนวนบริษัททั้งหมด ร่วมลงทุนโดยญี่ปุ่นถือหุ้นข้างมาก จำนวน 10 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 28.57 ของจำนวนบริษัททั้งหมด ญี่ปุ่นร่วมลงทุนโดยถือหุ้นข้างน้อย จำนวน 12 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 34.29 ของจำนวนบริษัททั้งหมด ทุนจดทะเบียนที่สำรวจพบในการศึกษาครั้งนี้มีมูลค่าทุนจดทะเบียนรวม 4,623.10 ล้านบาท บริษัทญี่ปุ่นมีการจดทะเบียนในมูลค่าทุนจดทะเบียนสูงสุด 1,000 ล้านบาท รองลงมา มีมูลค่าจดทะเบียน 500 ล้านบาท และ 450 ล้านบาท โดยทั้ง 3 อันดับเป็นบริษัทที่ประกอบการอุตสาหกรรมในหมวดอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องไฟฟ้า ส่วนบริษัทญี่ปุ่นที่มีการจดทะเบียนในมูลค่าน้อยที่สุดเป็นบริษัทที่ประกอบการอุตสาหกรรมในหมวดอุตสาหกรรมเบาโดยจดทะเบียนเพียง 1.7 ล้านบาท (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 บริษัทที่มีหุ้นเป็นและได้รับการส่งเสริมการลงทุนในเขตภาคเหนือตอนบน

ลำดับที่	จังหวัด	หมวด กิจการ	ชนิดผลิตภัณฑ์	ทุนจดทะเบียน (ล้านบาท)	สัดส่วนหุ้น (%)			เงินลงทุน (ล้านบาท)
					ญี่ปุ่น	ไทย	ชาติอื่น	
1	ลำพูน	3	ขนแปรง , ฟูกัน	1.70	99.00	1.00	-	14.89
2	เชียงใหม่	3	เครื่องประดับ, ชิ้นส่วนเครื่องประดับ	5.00	99.92	0.08	-	5.00
3	ลำพูน	5	INDUCTANCE , RESISTOR	11.00	48.28	51.82	-	20.00
4	ลำพูน	5	QUARTZ , CRYSTAL	1,000.00	100.00	-	-	2,397.73
5	ลำพูน	4	คาร์บูเรเตอร์และชิ้นส่วนเครื่องยนต์	108.00	44.00	51.00	5.00	600.00
6	เชียงใหม่	1	พีทมิกและผลไม้น้ำแข็ง	210.00	13.55	66.39	20.06	725.00
7	ลำปาง	1	รังไหมและเส้นด้าย	60.00	40.00	60.00	-	132.17
8	ลำพูน	6	ของเล่นเด็ก, ชิ้นส่วนพลาสติก , แมพพิพ , เกียร์บอกล้อและล้อยาง	30.00	66.67	-	33.33	101.00
9	ลำพูน	5	D - YOKE ASSY,ELECTRIC VIEW FINDER	7.00	100.00	-	-	63.94
10	ลำพูน	5	อุปกรณ์และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	70.00	100.00	-	-	397.00
11	ลำพูน	5	ชิ้นส่วนโลหะสำหรับผลิตกับทออิเล็กทรอนิกส์ (TERMINAL)	185.00	97.20	2.80	-	225.00
12	ลำพูน	4	ชิ้นส่วนโลหะของคัลท์ PIN AND SHAFT	100.00	49.00	51.00	-	218.68
13	เชียงใหม่	1	พีทมิกและผลไม้แช่แข็ง	70.00	99.57	0.43	-	70.00
14	ลำพูน	5	LAMPS,PRINTED CIRCUIT BOARD ASEMBLY	15.00	100.00	-	-	33.10
15	ลำพูน	4	เครื่องมือช่าง , ชิ้นส่วนเหล็กทอขึ้นรูป	88.00	99.77	0.23	-	272.77
16	ลำพูน	1	ขนมปังอบกรอบทำจากข้าวเหนียว	25.60	49.00	51.00	-	35.00
17	ลำพูน	3	ถุงมือกอล์ฟหนังแท้และหนังเทียม	24.30	100.00	-	-	82.89
18	ลำพูน	3	เสื้อผ้าสำเร็จรูป	10.00	49.00	51.00	-	36.65
19	ลำพูน	5	INTERGRATED CIRCUIT (IC)	240.00	100.00	-	-	530.01
20	ลำพูน	3	ผลิตภัณฑ์จากหนังสัตว์และหนังเทียม (กระเป๋ , เข็มขัด)	120.00	0.05	87.89	12.06	34.00

21	ลำพูน	3	เครื่องปรุงหม้มและผลิตภัณฑ์จากหม้มสังสัตว์	32.00	100.00	-	-	64.20
22	ลำพูน	5	ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น POSISTOR FOR DEGAUSSING FOCUS ADJUSTING RESISTOR CERAMIC FILTOR , TUNER FLY BACK TRANSFORMER VIF-UNIT ฯลฯ	450.00	100.00	-	-	2,776.67
23	เชียงใหม่	3	รองเท้าแฟชั่น	3.00	18.50	81.50	-	7.00
24	ลำพูน	1	ผลไม้แช่แข็ง อบแห้งหรือดอง นำมามั้หมะระเหยจากพืช วาซาบิ	20.00	100.00	-	-	160.00
25	ลำพูน	3	กรอบรูป,เฟอรัมเจอร์,เครื่องตกแต่งบ้าน	16.00	99.75	0.25	-	23.50
26	ลำพูน	5	ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เช่น SWITCHING POWER SUPPLY , PHOTO CONDUCTOR , SEMICONDUCTOR	200.00	100.00	-	-	2,050.00
27	เชียงใหม่	3	หมวกแฟชั่น , เสื้อผ้าสำเร็จรูป	12.00	56.66	15.00	28.34	12.00
28	เชียงใหม่	1	สารให้ความหวานจากหญ้าหวาน	30.00	10.00	74.00	16.00	66.64
29	ลำพูน	5	ALUMINA SUBSTRATE PRINTED SUBSTRATE	240.00	100.00	-	-	1,100.00
30	เชียงใหม่	1	ต้นไม้ในขวดเพาะเลี้ยง , ต้นไม้ในโรงเรือน	8.00	48.75	51.25	-	43.00
31	ลำพูน	5	ชิ้นส่วนและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น MEMBRANCE SWITCH COIL ASSEMBLY FIBER OPTIC COMPONENT CONTROL UNIT BOX ELECTORNIC WIRE ASSEMBLY	500.00	36.00	4.00	60.00	2,038.00
32	พะเยา	1	ชิงคองและผักดองอื่น ๆ	5.00	99.99	0.01	-	37.84
33	เชียงใหม่	3	ส่วนบนรองเท้า , รองเท้าแฟชั่น	6.50	90.00	10.00	-	6.50
34	ลำพูน	3	สายนาฬิกาโลหะ	10.00	100.00	-	-	126.27
35	ลำพูน	5	ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ที่ใช้กับผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น POLISHING GLASS FOR HDD	710.00	100.00	-	-	1,510.00
ที่มา : จากการสำรวจ			มูลค่าการจดทะเบียนรวม	4,623.10	มูลค่าการลงทุนรวม			16,016.45

4.5 มูลค่าการลงทุน

บริษัทญี่ปุ่น จำนวน 35 บริษัท มียอดมูลค่าการลงทุนรวม 16,016.45 ล้านบาท จากการศึกษาพบว่าบริษัทญี่ปุ่นลงทุนมากที่สุดเป็นบริษัทในหมวดอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องไฟฟ้า มูลค่าการลงทุน จำนวน 2,776.67 ล้านบาท รองลงมาอันดับสองเป็นบริษัทในหมวดอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องไฟฟ้าโดยมีมูลค่าการลงทุน จำนวน 2,397.73 ล้านบาท และอันดับสามเป็นบริษัทในหมวดอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องไฟฟ้าเช่นเดียวกันโดยมีมูลค่าการลงทุน 2,050 ล้านบาท ส่วนบริษัทญี่ปุ่นที่มีมูลค่าการลงทุนน้อยที่สุด จำนวน 5 ล้านบาท เป็นบริษัทในหมวดอุตสาหกรรมเบา (ตารางที่ 4.3)

4.6 การจ้างงาน

การจ้างงานในบริษัทญี่ปุ่นจากตารางที่ 4.4 พบว่ายอดการจ้างงานทั้งสิ้น รวม 16,508 คน เป็นการจ้างงานชายจำนวน 4,465 คน คิดเป็นร้อยละ 27.05 ของยอดการจ้างงานทั้งสิ้น การจ้างงานหญิง จำนวน 12,043 คน คิดเป็นร้อยละ 72.95 ของยอดการจ้างงานทั้งสิ้น ในจำนวนการจ้างงานทั้งหมดพบว่าการจ้างแรงงานต่างชาติเพียงจำนวน 199 คนคิดเป็นร้อยละ 1.21 ของยอดการจ้างงานทั้งสิ้น

จากข้อมูลการจ้างแรงงานต่างชาติ พบว่า ในจำนวนแรงงานต่างชาติทั้งหมดที่ทำงานในบริษัทที่มีหุ้นญี่ปุ่นและตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด รวม 199 คน เป็นแรงงานต่างชาติชาย จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 98.99 ของแรงงานต่างชาติทั้งหมด และเป็นแรงงานต่างชาติหญิง เพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.01 ของแรงงานต่างชาติทั้งหมด (ตารางที่ 4.5 และ 4.6)

ส่วนแรงงานไทยทั้งหมดมีจำนวน 16,309 คน โดยแยกเป็นแรงงานชาย จำนวน 4,268 คน หรือ ร้อยละ 26.17 ของแรงงานไทยทั้งหมด แรงงานหญิง จำนวน 12,041 คน คิดเป็นร้อยละ 73.83 ของแรงงานไทยทั้งหมด จากข้อมูลตัวเลขการจ้างแรงงานไทยทั้งหมดพบว่าสถิติตัวเลขการจ้างแรงงานหญิงไทยมีมากกว่าการจ้างแรงงานชายไทย ถึง 3 เท่า จากการสัมภาษณ์ฝ่ายบริหารของบริษัทญี่ปุ่นถึงเหตุผลที่มีการจ้างแรงงานหญิงมากกว่าแรงงานชายพบว่าเป็นเพราะงานที่จ้างทำมีลักษณะซ้ำจำเจทำเช่นนั้นเหมือนเดิมแทบทุกวัน ผู้ทำงานจึงต้องมีความพยายามและอดทนจึงจะไม่เกิดการเบื่อหน่ายซึ่งงานลักษณะดังกล่าวนี้ผู้หญิงทำได้ดีและมีความอดทนมากกว่าผู้ชาย นอกจากนี้ยังพบว่าแรงงานหญิงมีการทำงานที่ค่อนข้างละเอียดและประณีตส่งผลทำให้ผลิตผลที่ได้มีผลิตภาพมากกว่าเมื่อเทียบกับการทำงานของแรงงานชาย

ตารางที่ 4.4 การจ้างแรงงานไทยและแรงงานต่างชาติของบริษัทผู้ปูนในเขตภาคเหนือตอนบน

ลำดับที่	แรงงาน ไทย			แรงงานต่างชาติ			ยอดรวมการจ้างแรงงาน(คน)
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
1	4	49	53	1	-	1	54
2	13	6	19	1	-	1	20
3	45	65	110	-	-	-	110
4	300	1,647	1,947	21	-	21	1,968
5	307	264	571	8	-	8	579
6	555	965	1,520	1	-	1	1,521
7	24	40	64	1	-	1	65
8	132	272	404	3	-	3	407
9	12	239	251	4	-	4	255
10	40	104	144	6	-	6	150
11	45	115	160	4	-	4	164
12	41	18	59	2	-	2	61
13	17	82	99	2	-	2	101
14	24	199	223	2	-	2	225
15	67	102	169	6	-	6	175
16	24	125	149	2	-	2	151
17	34	109	143	5	-	5	148
18	12	90	102	1	-	1	103
19	175	223	398	10	-	10	408
20	20	300	320	-	-	-	320
21	16	231	247	3	-	3	250
22	465	2,551	3,016	35	-	35	3,051
23	2	32	34	1	-	1	35
24	99	132	231	1	-	1	232
25	169	134	303	8	-	8	311
26	605	535	1,140	16	-	16	1,156
27	6	93	99	1	-	1	100
28	12	8	20	1	-	1	21
29	130	396	526	6	-	6	532
30	6	45	51	2	-	2	53
31	302	1,915	2,217	20	1	21	2,238
32	114	153	267	2	-	2	269
33	23	188	211	1	-	1	212
34	128	114	242	5	1	6	248
35	300	500	800	15	-	15	815
รวม	4,268	12,041	16,309	197	2	199	16,508

ที่มา : จากการสำรวจ

สำหรับการจ้างแรงงานในแต่ละบริษัทนั้น พบว่าบริษัทที่มีการจ้างแรงงานสูงสุด อันดับหนึ่ง จำนวน 3,051 คน อันดับสอง จำนวน 2,238 คน และอันดับสาม จำนวน 1,968 คน โดย ทั้ง 3 บริษัทที่จ้างงานสูงสุดตามลำดับล้วนเป็นบริษัทญี่ปุ่นที่ลงทุนในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องไฟฟ้า ส่วนการจ้างแรงงานน้อยที่สุดเป็นบริษัทญี่ปุ่นที่ลงทุนในอุตสาหกรรมเบาโดยมีการจ้างแรงงานเพียง จำนวน 20 คน (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละแรงงานในบริษัทญี่ปุ่น

แรงงานในบริษัทญี่ปุ่น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
แรงงานไทย	16,309	98.79
แรงงานต่างชาติ	199	1.21
รวม	16,508	100

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของแรงงานชาย/หญิงในบริษัทญี่ปุ่น

แรงงานไทย	จำนวน (คน)	ร้อยละ	แรงงานต่างชาติ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ชาย	4,268	26.17	ชาย	197	98.99
หญิง	12,041	73.83	หญิง	2	1.01
รวม	16,309	100	รวม	199	100

ที่มา : จากการสำรวจ

4.7 มูลค่าเครื่องจักร

การส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาลไทยโดยคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ได้ระบุไว้ชัดเจนถึงสิทธิพิเศษในการใช้เครื่องจักรของบริษัทที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนซึ่งตั้งโรงงานอยู่ในเขตภูมิภาค คือ การยกเว้นและ/หรือลดหย่อนอากรศุลกากรและภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อการนำเข้าเครื่องจักรจากต่างประเทศ

ในเขตภาคเหนือตอนบนทั้งหมดอยู่ในเงื่อนไขของพื้นที่เขต 3 ซึ่งได้รับสิทธิพิเศษในการยกเว้นและ/หรือลดหย่อนอากรศุลกากรเพื่อการนำเข้าเครื่องจักรจากต่างประเทศ ผลจากการศึกษาบริษัทญี่ปุ่นจำนวน 35 บริษัท พบว่า ระหว่างปี 2533 - 2540 บริษัทญี่ปุ่นได้มีการซื้อเครื่องจักรเพื่อใช้ในการกระบวนการผลิตมูลค่ารวมกันทั้งสิ้น 6,917.97 ล้านบาท แยกเป็นเครื่องจักรนำเข้าจากต่างประเทศ มูลค่ารวม 6,652.91 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 96.17 ของมูลค่าเครื่องจักรทั้งหมดและเครื่องจักรที่ซื้อภายในประเทศไทย มูลค่ารวม 265.06 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 3.83 ของมูลค่าเครื่องจักรทั้งหมด ในทางปฏิบัติบริษัทญี่ปุ่นเหล่านี้บางแห่งใช้เครื่องจักรนำเข้าจากต่างประเทศทั้งหมด บางแห่งใช้เครื่องจักรละกันระหว่างเครื่องจักรนำเข้าจากต่างประเทศกับเครื่องจักรที่ซื้อในประเทศ และบางแห่งใช้เครื่องจักรที่ซื้อภายในประเทศทั้งหมด ในจำนวน 35 บริษัท มีบริษัทที่ใช้เครื่องจักรนำเข้าทั้งหมด จำนวน 17 บริษัท มูลค่าเครื่องจักร 5,148.78 ล้านบาท ส่วนบริษัทที่ใช้เครื่องจักรที่ซื้อในประเทศทั้งหมดมีเพียง 2 บริษัท มูลค่าเครื่องจักร 8.75 ล้านบาท นอกนั้นอีก 16 บริษัทมีการใช้ละกันระหว่างเครื่องจักรนำเข้ากับเครื่องจักรซื้อในประเทศ คิดเป็นมูลค่าเครื่องจักรที่ใช้มูลค่ารวม 1,760.44 ล้านบาท (ตารางที่ 4.7)

เมื่อหักลบมูลค่าเครื่องจักรที่นำเข้าจากต่างประเทศออกจากยอดรวมมูลค่าการลงทุนทั้งหมดแล้วย่อมเห็นได้ว่าการลงทุนของญี่ปุ่นที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนฯ เหลือมูลค่าการลงทุนซึ่งอนุมานว่าเป็นเงินลงทุนจริงที่หมุนเวียนภายในประเทศไทย(16,016.45-6,652.91)เพียงจำนวน 9363.54 ล้านบาท หรืออธิบายได้ว่า ในการลงทุนของ 35 บริษัท จำนวนเงินลงทุนมากกว่าหนึ่งในสามได้ใช้จ่ายไปเพื่อการซื้อเครื่องจักรจากต่างประเทศ

เมื่อจัดลำดับบริษัทที่มีการนำเข้าเครื่องจักรจากต่างประเทศ พบว่า บริษัทญี่ปุ่นที่มีการนำเข้าเครื่องจักรมูลค่าสูงสุดอันดับหนึ่ง จำนวน 1,405.38 ล้านบาท รองลงมาอันดับสองจำนวน 930 ล้านบาท และอันดับสาม จำนวน 811.70 ล้านบาท โดยทั้ง 3 อันดับเป็นบริษัทญี่ปุ่นที่ลงทุนในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องไฟฟ้า ส่วนบริษัทญี่ปุ่นที่มีการใช้เครื่องจักรในประเทศมูลค่าน้อยที่สุดเพียง .22 ล้านบาท เป็นบริษัทญี่ปุ่นที่ลงทุนในอุตสาหกรรมเบา ทั้งนี้ไม่นับรวมบริษัทญี่ปุ่นที่ไม่มีการใช้เครื่องจักรที่ซื้อในประเทศแต่อย่างใด

ตารางที่ 4.7 มูลค่าเครื่องจักร

(หน่วย : ล้านบาท)

ลำดับที่	มูลค่าเครื่องจักรรวม	มูลค่าเครื่องจักรซื้อภายในประเทศ	มูลค่าเครื่องจักรนำเข้าจากต่างประเทศ
1	398.13	-	398.13
2	1.72	1.05	0.67
3	1.89	-	1.89
4	1,405.38	-	1,405.38
5	214.00	160.50	53.50
6	120.00	-	120.00
7	54.21	18.14	36.07
8	46.00	-	46.00
9	171.05	-	171.05
10	127.00	-	127.00
11	130.00	-	130.00
12	85.86	1.26	84.60
13	39.32	9.83	29.49
14	2.51	-	2.51
15	132.09	-	132.09
16	20.00	1.00	19.00
17	16.30	-	16.30
18	10.93	5.38	5.55
19	396.84	3.21	393.63
20	12.20	0.40	11.80
21	6.82	0.22	6.60
22	382.96	-	382.96
23	5.00	1.00	4.00
24	20.00	12.00	8.00
25	2.63	-	2.63
26	930.00	-	930.00
27	4.59	4.59	-
28	43.08	10.67	32.41
29	419.36	-	419.36
30	16.00	9.00	7.00
31	832.76	21.06	811.70
32	4.16	4.16	-
33	1.70	1.59	0.11
34	63.48	-	63.48
35	800.00	-	800.00
รวม	6,917.97	265.06	6,652.91
ร้อยละ	100	3.83	96.17

ที่มา : จากการสำรวจ

ต่างประเทศที่ได้รับผลประโยชน์รายได้จากการตั้งซื้อเครื่องจักรมากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ ญี่ปุ่น ไต้หวัน สิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา แคนาดา เดนมาร์ก เยอรมันนี ฝรั่งเศส อิตาลี และฮ่องกง

4.8 มูลค่าวัตถุดิบ

การใช้วัตถุดิบเพื่อการผลิตของ 35 บริษัท ที่ดำเนินการศึกษามีทั้งวัตถุดิบที่นำเข้าจากต่างประเทศที่ใช้สิทธิประโยชน์จากการได้รับการส่งเสริมการลงทุน จากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามย้อนหลัง 5 ปี คือ ปี 2536 - 2540 ปรากฏว่าข้อมูลปี 2540 เป็นข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด เหตุผลที่ข้อมูลในปีอื่นๆ ไม่สมบูรณ์นั้น เนื่องจากช่วงเวลาปีเริ่มงานของแต่ละบริษัทแตกต่างกันหรืออาจเริ่มงานแล้วแต่ไม่ได้เก็บข้อมูลค่าวัตถุดิบไว้อย่างชัดเจน ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ขอใช้ข้อมูลมูลค่าวัตถุดิบของปี 2540 เพื่อการวิเคราะห์ อย่างไรก็ตามเพื่อการศึกษาจึงขอแสดงข้อมูลมูลค่าวัตถุดิบจากฐานข้อมูลของ 35 บริษัท ช่วงปี 2536 - 2540 ไว้ในตารางที่ 4.8

ในปี 2540 บริษัทญี่ปุ่นทั้ง 35 บริษัท ได้มีการใช้วัตถุดิบคิดเป็นมูลค่าโดยรวม 9,625.32 ล้านบาท ในจำนวนนี้เป็นมูลค่าวัตถุดิบที่นำเข้าจากต่างประเทศ จำนวน 7,984.09 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 82.95 ของมูลค่าวัตถุดิบทั้งหมด มูลค่าวัตถุดิบที่ซื้อภายในประเทศ จำนวน 1,641.23 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 17.05 ของมูลค่าวัตถุดิบทั้งหมด การใช้วัตถุดิบมูลค่าสูงสุดที่แต่ละบริษัทญี่ปุ่นนำเข้าจากต่างประเทศ อันดับหนึ่ง จำนวนเงิน 1,946 ล้านบาท อันดับสอง จำนวนเงิน 1,773.11 ล้านบาท อันดับสาม จำนวนเงิน 1,032 ล้านบาท ทั้ง 3 อันดับเป็นบริษัทญี่ปุ่นที่ลงทุนในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องไฟฟ้าซึ่งมีการนำวัตถุดิบหรือสินค้าทุนส่วนใหญ่มาจากบริษัทแม่ในประเทศญี่ปุ่น จากข้อมูลที่รวบรวมได้ยังปรากฏด้วยว่าในปี 2540 บริษัทญี่ปุ่นจากจำนวน 35 บริษัทมี 8 บริษัท ที่ใช้วัตถุดิบนำเข้าทั้งหมดจากต่างประเทศ ส่วนบริษัทญี่ปุ่นที่ใช้วัตถุดิบที่ซื้อทั้งหมดภายในประเทศไทย มีจำนวน 5 บริษัท นอกนั้นอีก 22 บริษัท พบว่ามีการใช้วัตถุดิบคละกันระหว่างการนำเข้าจากต่างประเทศกับการซื้อในประเทศ สำหรับบริษัทญี่ปุ่นที่ซื้อวัตถุดิบในประเทศสูงสุดอันดับหนึ่ง จำนวน 533 ล้านบาท อันดับสอง จำนวน 258 ล้านบาท และอันดับสาม จำนวน 216.86 ล้านบาท ทั้งนี้อันดับหนึ่งและอันดับสองเป็นบริษัทญี่ปุ่นที่ลงทุนในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องไฟฟ้า ส่วนอันดับสามเป็นบริษัทญี่ปุ่นที่ลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร ส่วนบริษัทญี่ปุ่นที่ใช้วัตถุดิบมูลค่าน้อยสุดเพียงจำนวน .05 ล้านบาทเป็นบริษัทญี่ปุ่นที่ลงทุนในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องไฟฟ้า ทั้งนี้ไม่นับรวมบริษัทญี่ปุ่นที่ไม่มีการใช้วัตถุดิบในประเทศแต่อย่างใด

ตารางที่ 4.8 มูลค่าวัตถุดิบ ปี 2536 – 2540

(หน่วย : ล้านบาท)

ลำดับที่	วัตถุดิบ ปี'36		วัตถุดิบ ปี'37		วัตถุดิบ ปี'38		วัตถุดิบ ปี'39		วัตถุดิบ ปี'40	
	ในประเทศ	ต่างประเทศ	ในประเทศ	ต่างประเทศ	ในประเทศ	ต่างประเทศ	ในประเทศ	ต่างประเทศ	ในประเทศ	ต่างประเทศ
1	-	4.40	-	6.20	-	7.20	-	4.80	-	13.20
2	-	-	-	-	-	-	-	-	0.16	-
3	-	3.44	0.03	11.1	0.87	28.42	0.10	17.01	0.05	14.67
4	72.37	771.14	101.67	970.04	101.77	1,025.37	106.80	1,096.87	133.31	1,015.17
5	42.90	100.10	48.90	114.10	60.00	140.00	71.40	166.60	70.80	165.20
6	138.89	-	117.07	-	189.05	-	192.25	-	216.86	-
7	0.66	0.57	1.50	1.11	3.10	0.58	2.24	2.08	0.98	-
8	3.41	33.80	4.56	35.57	6.09	38.41	6.15	39.64	7.01	42.23
9	21.28	175.43	12.44	149.10	0.27	115.64	1.77	144.35	3.08	163.73
10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	41.87
11	-	2.01	-	10.08	-	33.59	-	67.17	1.31	82.65
12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6.70
13	18.83	-	18.24	-	19.66	-	14.32	-	23.80	30.08
14	0.70	3.57	1.11	6.68	1.68	5.29	2.91	5.80	1.31	4.16
15	-	-	-	15.02	-	52.17	-	48.15	-	40.35
16	9.50	4.00	10.70	6.50	12.80	7.90	15.75	6.50	26.25	11.20
17	5.65	16.95	5.52	16.57	4.91	14.74	4.13	12.39	3.33	13.33
18	Na	Na	Na	Na	Na	Na	Na	Na	24.38	7.07
19	Na	Na	Na	Na	Na	Na	-	383.43	-	566.44
20	Na	Na	Na	Na	45.28	-	58.06	-	38.87	-
21	6.63	67.02	10.40	84.17	9.80	79.26	11.15	81.74	5.96	43.69
22	273.00	1,673.00	422.00	2,310.00	605.00	2,805.00	587.00	1,956.00	533.00	1,946.00
23	-	1.16	-	4.24	-	-	-	2.02	-	1.35
24	10.00	200.00	27.00	240.00	27.00	292.00	12.00	211.00	14.00	151.00
25	6.00	17.00	9.00	26.00	14.00	37.00	16.00	44.00	18.00	49.00
26	48.40	193.60	129.40	517.60	266.00	1,064.00	195.00	780.00	258.00	1,032.00
27	-	-	-	-	0.43	3.59	6.62	7.88	7.14	5.89
28	-	-	-	-	-	-	-	-	19.49	-
29	5.50	64.00	7.90	77.40	19.00	127.30	26.70	112.40	26.20	97.60
30	-	-	-	-	-	-	0.90	-	2.05	0.45
31	43.62	392.56	45.50	409.54	70.90	638.13	103.87	934.85	197.02	1,773.11
32	29.18	-	31.65	-	-	35.18	-	74.56	-	80.36
33	-	-	3.92	5.83	8.31	12.58	4.21	25.97	8.87	17.87
34	-	32.94	-	30.95	-	43.40	-	37.93	-	42.72
35	-	-	-	-	-	-	-	269.23	-	525.00
รวม	736.52	3,756.69	1,008.51	5,036.70	1,465.92	6,606.75	1,439.33	6,532.37	1,641.22	7,984.09

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.9 มูลค่าวัตถุดิบปี 2540 กับมูลค่าการจำหน่ายปี 2540

(หน่วย : ล้านบาท)

ลำดับที่	มูลค่าวัตถุดิบ ปี 2540			มูลค่าการจำหน่ายปี 2540			การส่งออกทางอ้อม
	ในประเทศ	ต่างประเทศ	ยอดรวมวัตถุดิบ	จำหน่ายในประเทศ	ส่งออกต่างประเทศ	ยอดรวมการจำหน่าย	
1	-	13.20	13.20	0.52	13.19	13.71	-
2	0.16	-	0.16	-	3.42	3.42	-
3	0.05	14.67	14.72	-	26.21	26.21	15.83
4	133.31	1,015.17	1,148.48	-	2,046.85	2,046.85	149.02
5	70.80	165.20	236.00	320.00	393.00	713.00	33.00
6	216.86	-	216.86	5.06	745.97	751.03	-
7	0.98	-	0.98	5.01	-	5.01	-
8	7.01	42.23	49.24	-	185.53	185.53	8.39
9	3.08	163.73	166.81	-	219.06	219.06	(รับจ้างผลิต)
10	-	41.87	41.87	(ยังไม่มีจำหน่าย)			-
11	1.31	82.65	83.96	-	191.76	191.76	187.61
12	-	6.70	6.70	1.22	-	1.22	(เพิ่งเริ่มจำหน่าย)
13	23.80	30.08	53.88	6.50	38.04	44.54	(ขาดทุน)
14	1.31	4.16	5.47	-	18.73	18.73	6.17
15	-	40.35	40.35	-	77.28	77.28	1.70
16	26.25	11.20	37.45	1.50	75.00	76.50	-
17	3.33	13.33	16.66	5.83	18.07	23.90	-
18	24.38	7.07	31.45	-	51.19	51.19	-
19	-	566.44	566.44	-	877.12	877.12	-
20	38.87	-	38.87	69.09	41.24	110.33	-
21	5.96	43.69	49.65	-	81.45	81.45	-
22	533.00	1,946.00	2,479.00	-	4,269.03	4,269.03	876.16
23	-	1.35	1.35	-	4.07	4.07	-
24	14.00	151.00	165.00	0.70	276.00	276.70	-
25	18.00	49.00	67.00	33.27	120.08	153.35	-
26	258.00	1,032.00	1,290.00	260.34	1,625.53	1,885.87	13.61
27	7.14	5.89	13.03	0.38	38.13	38.51	-
28	19.49	-	19.49	(ยังไม่มีจำหน่าย)			-
29	26.20	97.60	123.80	-	622.14	622.14	24.23
30	2.05	0.45	2.50	-	4.21	4.21	-
31	197.02	1,773.11	1,970.13	7.78	3,792.32	3,800.10	-
32	-	80.36	80.36	-	126.00	126.00	-
33	8.87	17.87	26.74	0.71	60.17	60.88	-
34	-	42.72	42.72	-	136.97	136.97	136.97
35	-	525.00	525.00	-	1,000.44	1,000.44	-
รวม	1,641.23	7,984.09	9,625.32	717.91	17,178.20	17,896.11	1,452.69
ร้อยละ	17.05	82.95	100	4.01	95.99	100	

ที่มา : จากการสำรวจ

ต่างประเทศที่ได้รับผลประโยชน์รายได้จากการตั้งซื้อวัตถุดิบมากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ไต้หวัน เกาหลีฮ่องกง มาเลเซีย อิตาลี สหรัฐอเมริกา อินเดีย และ เอธิโอเปีย

4.9. มูลค่าการจำหน่าย

ผลการศึกษาข้อมูลการจำหน่ายเฉพาะปี 2540 พบว่าบริษัทญี่ปุ่น 35 บริษัท มีการจัดจำหน่ายใน 2 ลักษณะคือ การส่งออกเพื่อจำหน่ายต่างประเทศทั้งหมดและการจำหน่ายภายในประเทศและการส่งออกเพื่อจำหน่ายต่างประเทศ จากแบบสอบถามไม่พบว่าบริษัทญี่ปุ่นเหล่านี้มีการผลิตเพื่อจำหน่ายสินค้าทั้งหมดภายในประเทศ

มูลค่าการจำหน่ายปี 2540 ปรากฏว่า ยอดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทั้งสิ้นมูลค่ารวม 1,7896.11 ล้านบาท แยกเป็นการส่งออกเพื่อจำหน่ายต่างประเทศ จำนวน 17,178.20 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 95.99 ของมูลค่าการจำหน่ายทั้งหมด การจำหน่ายภายในประเทศ จำนวน 717.91 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 4.01 ของมูลค่าการจำหน่ายทั้งหมด อย่างไรก็ตามมูลค่าการจำหน่ายเพื่อการส่งออกต่างประเทศ รวม 17,178.20 ล้านบาท มีจำนวนมูลค่าการส่งออกทางอ้อม(indirect export) แทรกรวมอยู่ด้วย จำนวน 1,452.69 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8.46 ของมูลค่าการจำหน่ายเพื่อการส่งออกทั้งหมด และมูลค่าการส่งออกโดยตรง(direct export) จำนวน 15,725.51 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 91.54 ของมูลค่าการจำหน่ายเพื่อการส่งออกทั้งหมด (ตารางที่ 4.9)

4.10 ผลการศึกษาในเรื่องอื่นๆ

ในการออกแบบสอบถามและสัมภาษณ์ถึงการลงทุนของญี่ปุ่นที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ในเขตภาคเหนือตอนบน ในการศึกษาครั้งนี้ได้ให้ความสนใจดำเนินการศึกษาในเรื่องอื่นๆ ด้วย อาทิ แหล่งเงินทุน อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ทัศนคติของผู้บริหารสูงสุด ระดับการศึกษาของพนักงาน อัตราค่าจ้างของแรงงาน ระดับอัตราค่าจ้างงานรายเดือนและอัตราค่าจ้างงานรายวัน ตลอดจนลักษณะการจัดจำหน่ายสินค้า ผลการศึกษาขอแสดงรายละเอียดดังนี้

4.10.1 แหล่งเงินทุน บริษัทที่เก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 35 บริษัทได้แสดงว่าแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการลงทุนประกอบกิจการได้มาจาก 4 แหล่งได้แก่

- 1) เงินทุนส่วนตัวของผู้ถือหุ้น

- 2) สถาบันการเงินในประเทศไทย
- 3) สถาบันการเงินในต่างประเทศ
- 4) บริษัทแม่หรือบริษัทในเครือ

บางบริษัทใช้เงินทุนส่วนตัวของผู้ถือหุ้นทั้งหมด บางบริษัทใช้ทั้งเงินทุนส่วนตัวของผู้ถือหุ้นร่วมกับเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินซึ่งมีทั้งสถาบันการเงินในประเทศไทยและสถาบันการเงินจากต่างประเทศ นอกจากนี้บางบริษัทยังใช้ทั้งเงินทุนส่วนตัวของผู้ถือหุ้นร่วมกับเงินทุนจากบริษัทแม่หรือบริษัทในเครือ ซึ่งบริษัทแม่หรือบริษัทในเครือมีทั้งเป็นเงินกู้ยืมโดยไม่คิดดอกเบี้ยและเงินกู้ยืมที่คิดดอกเบี้ย อย่างไรก็ตาม ข้อมูลในส่วนนี้ถือเป็นความลับที่ไม่สามารถเปิดเผยรายละเอียดแหล่งเงินทุนของแต่ละบริษัทได้ว่ามีจำนวนกี่บริษัท แต่ละบริษัทใช้เงินหรือกู้ยืมเงินเท่าไร ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอแสดงเฉพาะที่มาของแหล่งเงินทุนเท่านั้น

4.10.2 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ปี 2540

จากข้อมูลที่มาของแหล่งเงินทุนในข้อ 4.10.1 มีข้อมูลเพิ่มเติมแสดงถึงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินในประเทศไทย สถาบันการเงินในต่างประเทศ และบริษัทแม่หรือบริษัทในเครือ ดังนี้

- ก. สถาบันการเงินในประเทศไทย คิดอัตราดอกเบี้ยอยู่ในช่วงร้อยละ 10 – 18
- ข. สถาบันการเงินในต่างประเทศ คิดอัตราดอกเบี้ยอยู่ในช่วงร้อยละ 1.37 – 7.76
- ค. บริษัทแม่หรือบริษัทในเครือ คิดอัตราดอกเบี้ยอยู่ในช่วงร้อยละ 3 – 9

จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่าแม้อัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศจะคิดต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยในประเทศไทย แต่อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศค่อนข้างผันผวน โดยเฉพาะเมื่อประเทศไทยประกาศใช้อัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวจึงส่งผลทำให้บริษัทญี่ปุ่นหลายบริษัทเกิดการขาดทุนอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ในระยะหลังบริษัทญี่ปุ่นส่วนหนึ่งจึงได้หันมาใช้บริการกู้ยืมจากสถาบันการเงินในประเทศไทย เพื่อลดความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

4.10.3 สัญชาติของผู้บริหารสูงสุด

ผู้วิจัยสนใจในคำถามถึงสัญชาติของผู้บริหารสูงสุดในบริษัทที่มีชาวญี่ปุ่นเข้ามาลงทุนในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ผลการศึกษาข้อมูลจาก 35 บริษัท พบว่า ในจำนวนนี้เป็นบริษัทที่มีผู้บริหารสูงสุดเป็นชาวญี่ปุ่นจำนวน 25 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 71.43 ของจำนวนบริษัทญี่ปุ่นทั้งหมด ส่วนที่เหลืออีก 10 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 28.57 ของจำนวนบริษัทญี่ปุ่นทั้งหมด ผู้บริหารสูงสุดมีสัญชาติไทย นอกเหนือจาก 2 สัญชาตินี้ บริษัทญี่ปุ่นในเขตภาคเหนือตอนบนยังไม่

ปรากฏว่ามีผู้บริหารสูงสุดเป็นสัญชาติอื่น ทั้งนี้มีข้อสังเกตที่น่าสนใจจากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมว่าทำไมบริษัทญี่ปุ่นจึงมีผู้บริหารสูงสุดสัญชาติไทย ข้อมูลที่ได้พบว่าเพราะผู้บริหารสูงสุดสัญชาติไทยมีความสัมพันธ์สนิทสนมกับผู้ถือหุ้นใหญ่ชาวญี่ปุ่นในฐานะเพื่อนที่รู้จักคุ้นเคยกันมาเป็นเวลานานก่อนที่จะเข้ามาลงทุนในประเทศไทยหรือไม่ก็เป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกันโดยเป็นภรรยาชาวญี่ปุ่นซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ นอกจากนั้นพบว่าเป็นพนักงานที่ร่วมทำงานกันมาเป็นระยะเวลานานซึ่งมีความสามารถในการบริหารดูแลกิจการและควบคุมการผลิตได้ดีในขณะที่ผู้ถือหุ้นใหญ่ชาวญี่ปุ่นควบคุมดูแลด้านการตลาดโดยเดินทางไป - มา ระหว่างประเทศเป็นประจำ

4.10.4 ระดับการศึกษาของพนักงาน

จากการจำแนกการศึกษาออกเป็น 4 ระดับ คือ สูงกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี อนุปริญญา และต่ำกว่าอนุปริญญา เพื่อพิจารณาว่าระดับการศึกษาของพนักงานใน 35 บริษัทอยู่ในระดับใดบ้าง ผลการศึกษาจากแบบสอบถามตามตารางที่ 4.10 พบว่าในจำนวนพนักงานทั้งหมด 16,508 คน มีการศึกษาจำนวนมากที่สุดในระดับต่ำกว่าอนุปริญญา จำนวน 14,260 คน คิดเป็นร้อยละ 86.38 ของจำนวนพนักงานทั้งหมด ระดับอนุปริญญา จำนวน 1,563 คน คิดเป็นร้อยละ 9.47 ของจำนวนพนักงานทั้งหมด ระดับปริญญาตรี จำนวน 669 คน คิดเป็นร้อยละ 4.05 ของจำนวนพนักงานทั้งหมดและระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 0.10 ของจำนวนพนักงานทั้งหมด เมื่อแยกจำนวนพนักงานชาวไทยและชาวต่างชาติออกจากกัน พบว่าพนักงานชาวไทยมีการศึกษามากที่สุดในระดับต่ำกว่าอนุปริญญา จำนวน 14,232 คน คิดเป็นร้อยละ 87.27 ของจำนวนพนักงานชาวไทยทั้งหมด ระดับอนุปริญญาจำนวน 1,515 คน คิดเป็นร้อยละ 9.29 ของจำนวนพนักงานชาวไทยทั้งหมด ระดับปริญญาตรี จำนวน 547 คน คิดเป็นร้อยละ 3.35 ของจำนวนพนักงานชาวไทยทั้งหมดและระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 0.09 ของจำนวนพนักงานชาวไทยทั้งหมด ส่วนพนักงานชาวต่างชาติมีการศึกษามากที่สุดในระดับปริญญาตรี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 61.31 ของจำนวนพนักงานชาวต่างชาติทั้งหมด ระดับอนุปริญญาจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 24.12 ของจำนวนพนักงานชาวต่างชาติทั้งหมด ระดับต่ำกว่าอนุปริญญา จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 14.07 ของจำนวนพนักงานชาวต่างชาติทั้งหมดและระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ของจำนวนพนักงานชาวต่างชาติทั้งหมด (ตารางที่ 4.10 และ 4.11)

ตารางที่ 4.10 ระดับการศึกษาของพนักงานชาวไทยและชาวต่างชาติ

ลำดับที่	ระดับการศึกษาของพนักงานชาวไทย				ระดับการศึกษาของพนักงานชาวต่างชาติ				ยอดรวมพนักงาน (คน)
	สูงกว่า ป.ตรี	ป.ตรี	อนุปริญญา	ต่ำกว่าอนุปริญญา	สูงกว่า ป.ตรี	ป.ตรี	อนุปริญญา	ต่ำกว่าอนุปริญญา	
1	-	-	4	49	-	-	1	-	54
2	-	2	-	17	-	1	-	-	20
3	-	4	1	105	-	-	-	-	110
4	2	38	72	1,835	-	10	11	-	1,968
5	-	15	60	496	-	2	-	6	579
6	1	48	73	1,398	-	1	-	-	1,521
7	-	1	1	62	-	1	-	-	65
8	-	10	39	355	-	-	-	3	407
9	-	5	10	236	-	-	4	-	255
10	-	17	30	97	-	3	3	-	150
11	-	2	35	123	-	1	3	-	164
12	-	5	21	33	-	1	1	-	61
13	-	1	5	93	-	-	-	2	101
14	-	3	9	211	-	2	-	-	225
15	-	3	4	162	-	-	-	6	175
16	-	7	8	134	1	1	-	-	151
17	-	1	5	137	-	2	3	-	148
18	1	2	-	99	-	1	-	-	103
19	1	26	13	358	-	7	3	-	408
20	-	6	10	304	-	-	-	-	320
21	-	3	-	244	-	3	-	-	250
22	3	102	313	2,598	-	29	-	6	3,051
23	-	-	-	34	-	-	-	1	35
24	2	14	-	215	-	1	-	-	232
25	-	4	16	283	-	6	-	2	311
26	1	25	538	576	-	1	15	-	1,156
27	-	-	3	96	-	1	-	-	100
28	-	4	8	8	-	1	-	-	21
29	4	24	84	414	-	6	-	-	532
30	-	4	1	46	-	1	-	1	53
31	-	144	93	1,980	-	21	-	-	2,238
32	-	-	-	267	-	2	-	-	269
33	-	1	3	207	-	-	-	1	212
34	-	4	16	222	-	2	4	-	248
35	-	22	40	738	-	15	-	-	815
รวม	15	547	1,515	14,232	1	122	48	28	16,508

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.11 จำนวนและร้อยละของระดับการศึกษาของพนักงานในบริษัทญี่ปุ่น

พนักงาน	สูงกว่าปริญญาตรี		ปริญญาตรี		อนุปริญญา		ต่ำกว่าอนุปริญญา		ยอดรวม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	รวม (คน)	ร้อยละ
ต่างชาติ	1	0.5	122	61.31	48	24.12	28	14.07	199	100
ไทย	15	0.09	547	3.35	1,515	9.29	14,232	87.27	16,309	100
ไทย/ต่างชาติ	16	0.10	669	4.05	1,563	9.47	14,260	86.38	16,508	100

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละของประเภทแรงงานในบริษัทญี่ปุ่น

แรงงาน	บริหารฯ		ช่างฝีมือฯ		คนงาน		ยอดรวม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	รวม (คน)	ร้อยละ
ต่างชาติ	147	73.87	52	26.13	0	0	199	100
ไทย	836	5.13	1,447	8.87	14,026	86	16,309	100
ไทย/ต่างชาติ	983	5.96	1,499	9.08	14,026	84.96	16,508	100

ที่มา : จากการสำรวจ

4.10.5 ประเภทแรงงาน

ผลการศึกษาประเภทแรงงานในบริษัทญี่ปุ่นจากยอดรวมทั้งสิ้น 16,508 คน ได้แก่ กลุ่มฝ่ายบริหาร/ธุรการ กลุ่มช่างเทคนิค/ช่างฝีมือ และกลุ่มคนงาน ตามตารางที่ 4.12 และ 4.13 ประเภทแรงงานที่มีจำนวนมากที่สุดอยู่ในกลุ่มคนงาน จำนวน 14,026 คน คิดเป็นร้อยละ 84.96 ของจำนวนแรงงานทั้งหมด รองลงมาในกลุ่มช่างเทคนิค/ช่างฝีมือ จำนวน 1,499 คิดเป็นร้อยละ 9.08 ของจำนวนแรงงานทั้งหมด กลุ่มฝ่ายบริหาร/ธุรการ จำนวน 983 คน คิดเป็นร้อยละ 5.96 ของจำนวนแรงงานทั้งหมด เมื่อแยกพนักงานชาวไทยกับพนักงานชาวต่างชาติออกจากกัน พบว่า พนักงานชาวไทยจำนวนทั้งสิ้น 16,309 คน ประเภทแรงงานอยู่ในกลุ่มคนงานมากที่สุด จำนวน 14,026 คน คิดเป็นร้อยละ 86 ของจำนวนแรงงานไทยทั้งหมด กลุ่มช่างเทคนิค/ช่างฝีมือ จำนวน 1,447 คน คิดเป็นร้อยละ 8.87 ของจำนวนแรงงานไทยทั้งหมด กลุ่มฝ่ายบริหาร/ธุรการจำนวน 836 คน คิดเป็นร้อยละ

ตารางที่ 4.13 ประเภทแรงงานในบริษัทญี่ปุ่น

ลำดับที่	อัตรากำลังชาวไทย						อัตรากำลังชาวต่างชาติ						ยอดรวม พนักงาน (คน)
	ฝ่ายบริหาร/ธุรการ		ช่างเทคนิค/ช่างฝีมือ		คนงาน		ฝ่ายบริหาร/ธุรการ		ช่างเทคนิค/ช่างฝีมือ		คนงาน		
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1	-	4	4	2	-	43	1	-	-	-	-	-	54
2	-	3	11	1	2	2	1	-	-	-	-	-	20
3	2	2	2	4	41	59	-	-	-	-	-	-	110
4	5	57	95	-	200	1,590	6	-	15	-	-	-	1,968
5	5	10	61	12	241	242	2	-	6	-	-	-	579
6	5	37	26	-	524	928	1	-	-	-	-	-	1,521
7	1	2	4	-	19	38	1	-	-	-	-	-	65
8	14	12	27	-	91	260	3	-	-	-	-	-	407
9	3	9	9	-	-	230	4	-	-	-	-	-	255
10	5	10	26	6	9	88	5	-	1	-	-	-	150
11	2	7	25	-	18	108	4	-	-	-	-	-	164
12	-	4	14	1	27	13	1	-	1	-	-	-	61
13	1	4	14	-	2	78	1	-	1	-	-	-	101
14	2	4	15	3	7	192	2	-	-	-	-	-	225
15	-	3	4	-	63	99	3	-	3	-	-	-	175
16	5	14	8	-	11	111	2	-	-	-	-	-	151
17	7	5	1	-	26	104	5	-	-	-	-	-	148
18	-	4	-	-	12	86	1	-	-	-	-	-	103
19	5	28	67	3	103	192	2	-	8	-	-	-	408
20	9	12	8	8	3	280	-	-	-	-	-	-	320
21	-	2	1	6	15	223	2	-	1	-	-	-	250
22	57	57	173	81	235	2,413	35	-	-	-	-	-	3,051
23	-	1	2	-	-	31	1	-	-	-	-	-	35
24	27	29	10	-	62	103	1	-	-	-	-	-	232
25	1	16	4	-	164	118	8	-	-	-	-	-	311
26	8	3	465	-	132	532	16	-	-	-	-	-	1,156
27	2	3	-	-	4	90	1	-	-	-	-	-	100
28	-	4	8	4	4	-	1	-	-	-	-	-	21
29	24	62	26	-	80	334	6	-	-	-	-	-	532
30	-	3	2	5	4	37	2	-	-	-	-	-	53
31	47	136	125	8	130	1,771	20	1	-	-	-	-	2,238
32	2	3	12	-	100	150	2	-	-	-	-	-	269
33	1	5	2	1	20	182	1	-	-	-	-	-	212
34	-	11	36	8	92	95	2	1	3	-	-	-	248
35	15	15	7	-	278	485	2	-	13	-	-	-	815
รวม	255	581	1,294	153	2,719	11,307	145	2	52	0	0	0	16,508

ที่มา: จากการสำรวจ

5.13 ของจำนวนแรงงานไทยทั้งหมด ส่วนพนักงานชาวต่างชาติจำนวนทั้งสิ้น 199 คน ประเภทแรงงานอยู่ในกลุ่มฝ่ายบริหาร/ธุรการมากที่สุด จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 73.87 ของจำนวนแรงงานต่างชาติทั้งหมด ช่างเทคนิค/ช่างฝีมือ จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 26.13 ของจำนวนแรงงานต่างชาติทั้งหมดกลุ่มคนงานไม่ปรากฏว่ามีชาวต่างชาติ จึงสรุปได้ว่าการจ้างแรงงานในบริษัทญี่ปุ่นไม่มีชาวต่างชาติอยู่ในประเภทแรงงานกลุ่มคนงานแม้แต่คนเดียว

4.10.6 วิธีการจำหน่าย

ผลการสำรวจข้อมูลประมวลได้ว่าบริษัทญี่ปุ่นซึ่งได้รับการส่งเสริมการลงทุนในเขตภาคเหนือตอนบนทั้ง 35 บริษัท มีวิธีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์มากน้อยตามลำดับอยู่ 4 วิธี ดังนี้

- 1) จำหน่ายโดยส่งออกสู่บริษัทแม่
- 2) จำหน่ายโดยการส่งออกโดยตรง
- 3) จำหน่ายโดยการส่งออกทางอ้อม
- 4) จำหน่ายภายในประเทศไทย

แต่ละบริษัทใช้วิธีการจำหน่ายแตกต่างกัน จากจำนวน 35 บริษัท มีอยู่ 19 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 54.29 ของบริษัทญี่ปุ่นทั้งหมด ใช้วิธีที่ 1 คือ จำหน่ายโดยส่งออกสู่บริษัทแม่เท่านั้น ส่วนที่เหลืออีก 16 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 45.71 ของบริษัทญี่ปุ่นทั้งหมด ใช้ทั้ง 3 วิธีที่เหลือผสมกันไปตามความเหมาะสมของตลาดและสถานการณ์ อย่างไรก็ตามยังพบว่าวิธีจำหน่ายโดยการส่งออกทางอ้อมเป็นกลยุทธ์ที่บริษัทญี่ปุ่นที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยนิยมใช้อย่างแพร่หลาย เพราะเป็นการดำเนินธุรกิจที่เรียกว่าอุตสาหกรรมเชื่อมโยงหรืออุตสาหกรรมสนับสนุน (supporting industry) รูปแบบวิธีค่อนข้างเรียบง่ายแต่ได้ผลดีทางการตลาด ตัวอย่างเช่น บริษัท ก ผลิตสินค้า A ส่งให้บริษัท ข ซึ่งผลิตสินค้า B โดยบริษัท ข นำสินค้า A และ B มาประกอบส่งจำหน่ายสู่ตลาด หากเป็นสินค้าที่มีความซับซ้อนมากขึ้นเท่าใด บริษัทญี่ปุ่นก็สามารถใช้กลยุทธ์อุตสาหกรรมเชื่อมโยงได้ดีมากขึ้นตามลำดับทำให้ไม่เสียเวลาผลิตสินค้าทุกส่วนเอง และช่วยลดปัญหาการแข่งขัน ขณะเดียวกันกลับทำงานได้เร็วขึ้นและได้สินค้าตามที่ตลาดต้องการ เมื่อมีการสร้างพันธมิตรทางการผลิตก็สามารถเกิดพันธมิตรทางการค้าได้เช่นกัน

4.10.7 อัตราค่าจ้างรายเดือน และอัตราค่าจ้างรายวันของแรงงานไทย

ในการศึกษาครั้งนี้ได้มีการศึกษาถึงอัตราค่าจ้างแรงงานไทยที่ทำงานกับบริษัทญี่ปุ่นซึ่งได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน(BOI)ในเขตภาคเหนือตอนบนเพื่อเปรียบเทียบว่าอัตราค่าจ้างรายเดือนและอัตราค่าจ้างรายวันอยู่ในระดับใดทั้งนี้ได้ตั้งสมมุติฐานก่อนดำเนินการศึกษาว่าอัตราค่าจ้างโดยเฉลี่ยของแรงงานไทยที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่นคงจะสูงกว่าค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำของทางราชการ

จากข้อมูลแบบสอบถามพบว่าอัตราค่าจ้างแรงงานไทยโดยเฉลี่ยทั้งอัตราค่าจ้างรายเดือนและอัตราค่าจ้างรายวันมีความหลากหลายของระดับอัตราค่าจ้าง เมื่อประมวลโดยการวัดความถี่ (frequency) แล้วได้ผลการศึกษาดังตารางที่ 4.14 ดังนี้

ก. อัตราค่าจ้างรายเดือน เริ่มต่ำสุดที่อัตรา 4,480 บาท/เดือน สูงสุดที่อัตรา 16,140 บาท/เดือน เมื่อแจกแจงความถี่แล้วพบว่าอัตราค่าจ้างเงินเดือนของแรงงานไทยโดยเฉลี่ยอยู่ในช่วง 7,001 – 9,000 บาท รวม 12 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 34.29 ของจำนวนบริษัทญี่ปุ่นทั้งหมด

ข. อัตราค่าจ้างรายวัน เริ่มต่ำสุดที่อัตรา 100 บาท/วัน สูงสุดที่อัตรา 198 บาท/วัน เมื่อแจกแจงความถี่แล้วพบว่าอัตราค่าจ้างรายวันของแรงงานไทยโดยเฉลี่ยอยู่ในช่วง 141- 150 บาท/วัน รวม 11 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 32.35 จากจำนวนบริษัทญี่ปุ่นทั้งหมด ทั้งนี้มีบริษัทหนึ่งในจำนวน 35 บริษัท ที่มีแต่การจ้างรายเดือนโดยไม่มีการจ้างงานรายวัน

สำหรับอัตราค่าจ้างรายวันที่ทางราชการประกาศเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2540 กำหนดให้จังหวัดเชียงใหม่ใช้อัตราค่าจ้างรายวัน 140 บาท/วัน ส่วนที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดลำปางและจังหวัดลำพูน ใช้อัตราค่าจ้างรายวัน 130 บาท/วัน จากข้อมูลเมื่อเปรียบเทียบดูแล้วพบว่าอัตราค่าจ้างแรงงานรายวันโดยเฉลี่ยของบริษัทญี่ปุ่นสูงกว่าอัตราค่าจ้างแรงงานรายวันตามประกาศของทางราชการ เหตุผลเนื่องจากนโยบายการบริหารงานของบริษัทญี่ปุ่นโดยเฉพาะบริษัทญี่ปุ่นที่ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน มักนิยมให้สวัสดิการเพิ่มแก่พนักงาน เช่น ค่ารถหรือค่าน้ำมันรถ ค่าอาหารกลางวันและค่าตอบแทนที่เรียกว่า “เบี้ยขยัน” เป็นต้น

อนึ่ง ในจำนวน 34 บริษัทที่มีการจ้างแรงงานรายวันพบว่ามียุบริษัทญี่ปุ่นแห่งหนึ่งให้อัตราค่าจ้างแรงงานต่ำกว่าอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำของทางราชการประกาศไว้ที่ 130 บาท/วัน เมื่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากฝ่ายบริหารของบริษัทญี่ปุ่นทำให้ทราบว่าอัตราค่าจ้าง 100 บาท/วันเป็นอัตราค่าจ้างที่สูงมากกว่า 2 เท่าของค่าจ้างแรงงานในท้องถิ่นนั้นที่ให้กับวันละ 40 – 60 บาท ทั้งนี้ในระยะเริ่มแรกนั้นบริษัทญี่ปุ่นแห่งนี้ได้ให้ค่าจ้างแรงงานรายวันเท่ากับอัตราของทางราชการคือ 130 บาท/วัน แต่ได้ส่งผลกระทบต่อสภาพของชีวิต เนื่องจากแรงงานในท้องถิ่นพากันมา

สมัครทำงานที่บริษัทนี้จำนวนมากเกินความต้องการ ขณะเดียวกันก็มีการเรียกร้องจากธุรกิจอื่นในท้องถิ่นให้ทางบริษัทญี่ปุ่นแห่งนี้ลดอัตราค่าจ้างรายวันลงเพื่อความสอดคล้องใกล้เคียงกับอัตราค่าจ้างรายวันที่ธุรกิจอื่นให้อยู่ อย่างไรก็ตามแม้ทางบริษัทญี่ปุ่นยอมลดอัตราค่าจ้างรายวันลงแล้ว แต่ก็ได้เพิ่มเงินรายได้ให้กับพนักงานด้วยการให้สวัสดิการทางอื่นแก่พนักงาน เช่น โบนัส ค่าน้ำมันรถ ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น พนักงานของบริษัทญี่ปุ่นแห่งนี้จึงพอใจในอัตราค่าจ้าง 100 บาท/วัน เพราะนอกจากจะได้ค่าจ้างสูงกว่าค่าจ้างรายวันจริงในท้องถิ่นแล้วยังมีความพอใจที่ได้อยู่ในภูมิลำเนาพร้อมครอบครัว

ตารางที่ 4.14 อัตราค่าจ้างแรงงานไทย

อัตราค่าจ้างรายเดือน (บาท)	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ	อัตราค่าจ้างรายวัน (บาท)	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ
น้อยกว่า 5000	1	2.86	น้อยกว่า 130	1	2.94
5001 – 7000	6	17.14	130 – 140	9	26.47
7001 – 9000	12	34.28	141 – 150	11	32.35
9000 – 11000	6	17.14	151 – 160	6	17.65
11001 – 13000	5	14.29	160 – 170	5	14.71
มากกว่า 13000	5	14.29	มากกว่า 170	2	5.88
รวม	35	100	รวม	34	100

ที่มา: จากการสำรวจ

4.11 มูลเหตุของใจที่ญี่ปุ่นเลือกลงทุนในเขตภาคเหนือตอนบน

เนื่องด้วยที่แบบสอบถามถึงมูลเหตุของใจที่ญี่ปุ่นเลือกลงทุนในเขตภาคเหนือตอนบนเป็นคำถามแบบเปิด โดยเปิดโอกาสให้บริษัทได้แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยจากมุมมองที่แท้จริงซึ่งไม่มีการชี้นำหรือกรอบประเด็นในแต่ละเรื่องไว้อย่างจำกัด จากข้อมูลเบื้องต้นพบว่าทั้ง 35 บริษัทต่างให้ความร่วมมือตอบปัญหาในส่วนนี้กันทุกบริษัท แต่ละบริษัทให้เหตุผลมากน้อยแตกต่างกัน บางบริษัทให้เหตุผลในหลายประเด็น บางบริษัทให้เหตุผลเพียง 2 - 3 ประเด็น เมื่อประมวลข้อมูลขึ้นต้นแล้วสามารถสะท้อนภาพเหตุของใจที่ญี่ปุ่นเลือกลงทุนในเขตภาคเหนือตอนบน โดย

เรียงลำดับเหตุผลใจที่บริษัทเลือกมากที่สุดลงไปจนถึงน้อยที่สุดตามลำดับดังนี้คือ ทำเลที่ตั้ง ร้อยละ 21.13 แรงงานไทยมีมากและหาง่าย ร้อยละ 16.90 ค่าจ้างแรงงานราคาถูก ร้อยละ 13.38 มีนิคมอุตสาหกรรมและเขตส่งออก ร้อยละ 12.68 การคมนาคมขนส่งสะดวก ร้อยละ 11.97 สิทธิพิเศษสูงสุดจากการส่งเสริมการลงทุนในเขต 3 ร้อยละ 11.27 ระบบสาธารณูปโภค ร้อยละ 4.93 มีด่านศุลกากร ร้อยละ 4.22 และอื่น ๆ อาทิ ไม่มีความเสี่ยงทางการเมือง ได้รับการชักชวนจากลูกค้า มีบริษัทที่มาจากจังหวัดเดียวกัน(จากญี่ปุ่น) ไม่มีคู่แข่งและใช้เงินลงทุนไม่มากนัก ร้อยละ 3.52 (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 จำนวนและร้อยละของเหตุผลใจที่บริษัทญี่ปุ่นเลือกลงทุนในเขตภาคเหนือตอนบน

เหตุผลใจ	จำนวนบริษัทที่เลือกตอบ	ร้อยละ
1. ทำเลที่ตั้ง	30	21.13
2. แรงงานไทยมีมากและหาง่าย	24	16.90
3. ค่าจ้างแรงงานถูก	19	13.38
4. มีนิคมอุตสาหกรรมและเขตส่งออก	18	12.68
5. การคมนาคมขนส่งสะดวก	17	11.97
6. สิทธิและประโยชน์สูงสุดจากการส่งเสริมการลงทุนในเขต 3	16	11.27
7. ระบบสาธารณูปโภคค่อนข้างดี	7	4.93
8. มีด่านศุลกากร	6	4.22
9. อื่น ๆ อาทิ ไม่มีความเสี่ยงทางการเมือง, ได้รับการชักชวนจากลูกค้า, มีบริษัทที่มาจากจังหวัดเดียวกัน (จากญี่ปุ่น) ไม่มีคู่แข่ง และใช้เงินลงทุนไม่มากนัก	5	3.52
รวม	142	100

ที่มา: จากการสำรวจ

4.12 ปัญหาอุปสรรคที่บริษัทญี่ปุ่นได้รับ

แบบสอบถามในส่วนนี้เป็นแบบเปิดที่เปิดโอกาสให้บริษัทได้สะท้อนภาพปัญหาอุปสรรคที่บริษัทประสบและมีผลกระทบต่อการประกอบกิจการของบริษัท ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อแนวทางแก้ไขอันจะช่วยลดจุดอ่อนและเสริมสร้างบรรยากาศการลงทุนในประเทศไทยอย่างถูกต้องและเหมาะสม

เช่นเดียวกันกับการตอบคำถามในข้อ 4.11 แต่ละบริษัทได้เสนอปัญหาอุปสรรคที่ประสบอย่างหลากหลายแตกต่างกัน เมื่อประมวลข้อมูลขึ้นต้นแล้วสามารถรอบประเด็นปัญหาที่บริษัทญี่ปุ่นประสบโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดลงไปจนถึงน้อยที่สุดตามลำดับดังนี้คือ แรงงานไทย ร้อยละ 17.74 ผลกระทบจากปัญหาเศรษฐกิจ ร้อยละ 17.21 ผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยน ร้อยละ 15.05 ระบบสาธารณูปโภค ร้อยละ 13.98 การให้บริการจากหน่วยงานของรัฐ ร้อยละ 12.90 เครื่องจักรและวัตถุดิบ ร้อยละ 9.68 การตลาด ร้อยละ 7.53 และแหล่งที่ตั้ง ร้อยละ 5.91 (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16 จำนวนและร้อยละของปัญหาอุปสรรคที่บริษัทญี่ปุ่นประสบในเขตภาคเหนือตอนบน

ปัญหาอุปสรรค	จำนวนบริษัทที่เลือกตอบ	ร้อยละ
1. แรงงานไทย เช่น -ขาดความรู้ความสามารถและประสิทธิภาพทำให้ผลิตภาพลดลง -ขาดความกระตือรือร้นรับผิดชอบและขาดความอดทน -หยุดงานบ่อยและชอบเปลี่ยนงาน	33	17.74
2. ผลกระทบจากปัญหาเศรษฐกิจ - ยอดจำหน่ายลดลง / กำลังซื้อของตลาดลดลง - ขาดสภาพคล่องทางการเงิน - อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงขึ้น	32	17.21
3. ผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยน - มูลค่าวัตถุดิบแพงขึ้น - ขาดการขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน - ทำให้คำนวณราคาซื้อ - ขายมีความเสี่ยงสูง - ไม่มั่นใจในเสถียรภาพค่าเงินบาท - เกิดกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยน	28	15.05
4. ระบบสาธารณูปโภค มีผู้เลือกตอบ - ไฟฟ้าตก ไฟฟ้ากระพริบ ไฟฟ้าดับบ่อยทำให้เกิดความเสียหายต่อเครื่องจักรอุปกรณ์และกระบวนการผลิต - ปัญหาการผูกขาดและค่าบริการแพงในการกำจัดขยะและกากอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ - น้ำไม่สะอาด / น้ำไม่พอใช้ - ค่าสาธารณูปโภคขึ้นราคาทั้งที่ปริมาณการใช้คงที่ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เช่นค่าไฟฟ้า, ค่าน้ำประปา ค่าขนส่ง เป็นต้น	26	13.98

5. การให้บริการจากหน่วยงานของรัฐ - ขั้นตอนซับซ้อนแต่ละขั้นตอนใช้เวลาและหลักฐานเอกสารมากมาย - ขาดความรวดเร็วในการกระจายข่าวสาร ระเบียบปฏิบัติและกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงหรือออกใหม่ - การขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มจากการใช้สิทธิ ม. 19 ใช้เวลานานมาก - การขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มใช้เวลานานมาก - เวลาทำงานของหน่วยงานไม่สัมพันธ์กับเวลาทำงานของภาคเอกชน - ขาดความชัดเจนถูกต้องในข้อมูลที่ติดต่อสอบถาม - เริ่มไม่มั่นใจในสิทธิประโยชน์จากการส่งเสริมการลงทุนในเขต 3 เพราะมีการเพิ่มสิทธิประโยชน์เขต 1 และ เขต 2 มากขึ้น แต่เขต 3 ยังคงให้สิทธิประโยชน์ - ระเบียบปฏิบัติบางอย่างขาดความเหมาะสมและควรปรับปรุง	24	12.90
6. เครื่องจักร / วัตถุดิบ - ไม่มีการจำหน่ายในประเทศไทย ต้องสั่งนำเข้า - ไม่มีบริการซ่อมแซมเมื่อเกิดการชำรุดทำให้เสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายสูงเพื่อนำไปซ่อมในต่างประเทศ - วัตถุดิบที่เคยใช้ในประเทศเริ่มขาดแคลน ไม่มีคุณภาพ	18	9.68
7. การตลาด - ตลาดส่งออกยังไม่กว้างพอ ส่วนใหญ่ส่งกลับญี่ปุ่น - ผลผลิตของสินค้าไม่ทันเวลาการสั่งซื้อ คุณภาพไม่ได้มาตรฐาน - ตลาดในประเทศไม่สนใจผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่เท่าที่ควร - ขาดข้อมูลทันสมัยทางการตลาด - การสั่งซื้อลดลงมาก	14	7.53
8. แหล่งที่ตั้ง - ขาดการวางแผนระยะยาวกำหนดเขตตามประเภทอุตสาหกรรม ทำให้โรงงานอุตสาหกรรมอยู่ปะปนกัน - บริการไม่เพียงพอในระบบสาธารณูปโภค เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ - ไม่มีบริการขนส่งมวลชนทำให้บริษัทต้องรับภาระค่าใช้จ่ายสูงในการบริการรับ – ส่งพนักงาน	11	5.91
รวม	186	100

ที่มา : จากการสำรวจ